

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s poštno vred na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se plačila opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisnena enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovinci pa deželni zbor štajerski.

Naši poslanci prišli so silno razburjeni in nevoljni domov. Kajti zadeli so v Gradci na nepričakovano, napeto sovraštvo. Zopet so se prepričati morali, da za Slovence niti najmanjšega upanja ni, da bi v Gradci kaj dosegli, dokler bodo tam nemški liberalci se šopirili. Na Českem, Tirolskem, Kranjskem, Dalmatinskem, Gorici je navadno, da se poslanci vsakega naroda v deželi pozdravijo. Na Štajerskem na ta način še Slovence ne poznajo ne. Čehi in nemški konservativni Nemci volijo drugod v vsak odbor, v vsak odsek tudi nekaj mož iz manjšine, v Gradci je to le tu pa tam izjemno kaj podobnega. Drugod daje se poslanecem svobodno govoriti in želje svojih volilcev izražati, v Gradci tega ne trpijo. Še g. dr. Dominkuš so v besedo segali, M. Vošnjaka pa tako motili, da ni mogel govoriti. V deželno hišo, v dvorano se nastavi najsurovejših rogoviležev, ki naše poslance zasramujejo in žalijo.

Vrhu tega se nemški liberalci takrat dolečno izrekli, da hočejo nas Slovence potlačiti in ponemčiti. Schreiner je rekel, da profesorjem na spodnjem Štajerskem niti treba ni slovenski znati. Sploh nemško-liberalna večina v graškem zboru dela na vso moč na narodno smrt Slovencev. Ti naj plačujejo deželske in druge doklade, če jim tudi rebra popokajo, govoriti, potožiti se nimajo nič. V novem deželnem zboru sedijo sami Nemci. Pol milijona Slovencev ni zastopanih. Da bo tako prišlo, to so vedeli naši slovenski voditelji naprej, če se pusti, da liberalcem zopet greben pri volitvah vzraste. Zato so merodajnim krogom dali to vedeti, nadejajoč se premembe. V to ime so tudi miroljubne spravljive kandidate postavili. Toda vse je bilo zastoj. Nastopila je toraj doba, ko bo štajerskim Slovincem treba hoditi zelo druga pota. Kakor sedaj kaže in stoji ni videti, da bi nemški konservativci kmalu do večine prodrli, a Slovenci trpimo strahovito

v narodnem oziru, to pa ne samo na Štajerskem, ampak povsod. V Gradci pomoči ni. Treba jo iskati na Dunaji v državnem zboru! Drog, ki vzdigne graške liberalne mogotee, treba na Dunaji nasloniti. Volitve v državni zbor drugo leto nam morajo pomagati, da takšen drog v roke dobimo,

Nova deželna postava kmetskim posestnikom škodljiva.

Kmetskemu posestvu preti z novimi bremenimi postava, katero so novo-izvoljeni poslanci sklenoli v Gradci za celo deželo štajersko. Plaćevali bodo vsi, ki so proti ognju pri kakšni zavarovalnici zavarovani podpore v denarjih ognje-gasilnim društvom, ki so zvečinoma v mestih in trgih.

Posestnika na deželi uže cesarske dače, deželske, okrajne in občinske doklade dovolj hudo težijo, da silno težko plačuje zavarovalščino proti ognju. Zato se mnogo posestnikov take prostovoljne dače zбоji ter ne da zavarovati svojega imetja. Rajši živi v vednem strahu, da ga nesreča po ognji spravi na beraško palico. Sedaj pa zahteva liberalna modrost še večjih opovir pri zavarovanju. Sklenoli so namreč liberalni gospodje, da mora vsaka zavarovalnica 2% vsako leto od prejetih zavarovalščin ali premij v Gradec poslati. Tukaj napravijo posebno zalogo ali „fond“, iz katerega bodo denarje dajali v ognje-gasilne svrhe, nemški „Feuerwehrzwecke“, t. j. za gasilna društva, čijih udje nosijo „uniforme“ in čelade. Zavarovalnice bodo vse denarje prisiljene pošiljati v Gradec; vendar tako pametne tudi bodo ter ova 2% od zavarovanih posestnikov vrhu predpisane premije iztirjevali. Povprek bode zavarovanje za 2% vsem zavarovancem podraženo.

Komu bodo pa denarji tako nabrani koristili? Tistim občinam, katera imajo pravo, uniformirano ognje-gasilno društvo. Društev takih pa imajo zvečinoma le mesta, trgi, maloktere

vasi, občine z raztrošenimi hišami pa nobenega ne in tudi imeti ne morejo. Posestniki tukaj zavarovani bodo le plačevali, haska pa nobenega ne bodo imeli; tedaj jim bo nova postava le na škodo njihovej mošnji.

Kdo pa je takšno postavo imeti hotel, morebiti slovenski, kmetijski poslanci? Nikakor ne. Slovenski poslanci so vsi proti bili in g. Jerman je izvrstno nasproti govoril rekoč: ta postava je na škodo kmetom, ki ne morejo tako urejenih gasilnih društev povsod imeti, kakor nekatere vasi, vsi trgi in mesta, ker so hiše preraztrošene, ceste mnogokrat zaprte. Nasproti so bili tudi nemški kmetijski poslanci ter sta konservativca g. Thaller in Kaltenegger navštovala: naj k besedam „für Feuerwehrzwecke“ pristavijo še: „für Förderung des Feuerlöschwesens“ t. j. da občinam, ki ne morejo lastnega ognje-gasilnega društva si spraviti, naj pomagajo kupiti gasilnih brizgalnic, in sploh orodja pri gašenju potrebnega. Tako bi saj nekaj koristilo večina kmetijskih zavarovancev dobivala. Ali ta pravična želja ostala je neuslišana. Liberalci pa so s tem pokazali, da jim je le mar za „feuerwehrliste“ v mestih in trgih, ki so po svoji sedanji uredbi na sumu političnih in drugih, svetu več ali manjše še zakritih teženj.

Kdo je pa torej to postavo sprožil, kdo zagovarjal in kdo sklenil? Nemški liberalci, zgolj mestni poslanci, liberalni veleposestniki in 4 nemški „bauervereinariji“, ki so koristijo svojih zaslepljenih kmetijskih volilcev prezirajoč kmetom naložiti pomagali novo breme! Sprožil jo je graški mestni poslanec in liberalec dr. Schreiner, zagovarjal mestni poslanec Pairhuber, veleposestnik priboldski Hakelberg in bauervereinski poslanec, z liberalnimi barvami zmalani Posch z gornjega Štajera. Mariborski mestni poslanec, znani Hammer-Amboss Schmiderer pa je bil za botra, ker je posloval kot poročevalec in je še postavo prav debelo poslancem priporočal. To imate, dragi slovenski kmetje, zopet dokaz, kako prav ste storili, da Schmidererja in sploh liberalcev niste izvolili v poslance. Prav tudi storite, da bauervereinskimi kričačem nič ne verujete. Saj niso druga, nego hlapci in mešetarji mestnih liberalcev. Slovensko društvo v Mariboru pa odpošlje prošnjo visokemu ministerstvu, naj takšne postavbe ne predloži svetlemu cesarju v potrjenje.

Gospodarske stvari.

Še nekaj o kopitu konjskem.

Suha staja konjem kopita najprej mehka in prožna ali elastična ohrani. Skušnje pa so pokazale, da se bolezní na kopitih najraje in

najbolj pri gosposkih konjih napravljajo, bolj kakor pa pri navadnih delavnih konjih in zopet pri delavnih konjih po mestih bolj. kakor pa pri konjih na kmetih, ker morajo prvi veliko po trdem mestnem tlaku hoditi in vleči. Mestni tlak na kopita pogubneje deluje, ker je večidel vendar le presuho za kopito. Zato se pri mestnih konjih kopita ohranjujejo, ako se jim dajejo hlevi s suhim peskom, rezanjem, česlom in podobnimi rečmi precej na debelo potrošeni, po katerih se živali sprehajati morejo. Mnogi konjski lastniki še zelo kopitne maže obrajtajo. Vendar pa so te maže naj so že tega ali onega imena in te ali one sostave konjskim kopitom bolj na škodo, nego na korist. Boljše je toraj se jih ogibati. Tudi s sajami pomešane maže niso nič vredne. Dostikrat se konjem kopita le mažejo zaradi tega, da se ne snaga na kopitih z njo preobleče in pokrije, da hlapcu ni treba konju kopita snažiti in čistiti. Ako so konjska kopita lepo čisto umita, so bolj lepa videti nego s črno mažo pomazana. Nekteri kočijaži in hlapci pa mislijo, da morajo konji na kopitih ravno tako črno in svitlo izsnaženi biti, kakor skornji, v katerih njihove krevse tičijo. Ako je kovač kopita prehudo opilil in če že mora kopito pomazano biti, naj se pa za to vzame malo čiste dobre masčobe.

Omeniti je tudi tukaj, da je čisti dobri glicerín izvrstna maža za kopita. Le če morajo konji mnogo po vodi in moči hoditi, je dobro jim kopita s kako mastno mažo namazati, ker se tako zabrani, da se konjem kopitna roževina preveč ne razmoči. Tudi mokri okladki dobro storé, ker ti vlagi v kopitih nazaj držé.

Ako je pa rožnina v konjskem kopitu preveč mehka, rekel bi mehka, kakor lipovina ali lipov les in se je bati, da se kopita vkljub podkovam preveč otarejo, je dobro podplat in osrednji del kopita z gostim trpentinovcem namazati in potem žareče železo par trenutkov nanj podržati tako, da se trpentinovec v roževino zavleče. Tudi maža napravljena iz enakih delov voska, terpentinovca in svinjske masti in lanenega olja dobro deluje. Oboje pa je le bolj izjemkoma rabiti. So kopita, pri katerih oni organi, ki prav za prav kopitno roževino napravljajo, to so namreč žilice v mesenini okoli in nad kopitom, svoje dolžnosti popolnoma ne storé. Ker se delki, iz katerih se roževina snuje, iz krvi narejajo, zato se mora skrbeti, da se omenjenim žilicam obilno krvi dovaja. K temu pa ne pomagajo maže, s katerimi se gornje plati kopita mažejo, ampak dražila, ktera je treba nad kopitom na tako imenovanem kopitnem vencu pokladati. Kjerkoli se draži, tje se steka kri in tako tudi nad kopitnim vencem. V ta namen se nasvetuje pomuhljevo olje ali pa lorbekovec vsakih štirih